

Т. Ю. Стайкова
магістр спеціальності «Соціальна робота»
ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова
кандидат історичних наук, доцент,
в.о.завідуюча кафедри «Соціальної роботи»
С. В. Гладченко

ГЕНДЕРНОЧУТЛИВИЙ ПІДХІД ДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Актуальність дослідження: в умовах зміни концепції і пошуку щодо запровадження нових методів роботи соціального працівника з клієнтом, загострюється проблема необхідності гендерночутливого підходу у соціальній роботі.

Метою дослідження є: розкриття необхідності гендерночутливого підходу у роботі з клієнтами соціальної сфери. Виходячи з того, що збільшується кількість громадян, котрі звертаються по соціальну допомогу та підтримку до соціальних працівників гендерночутливий підхід постає невід'ємною частиною концепції соціальної роботи з населенням. Підвищення рівня гендерної культури фахівців з соціальної сфери при наданні соціальної допомоги клієнтам, котрі цього потребують, стає одним з головних напрямків у соціальній політиці.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність «гендерночутливого підходу до соціальної роботи»
2. Обґрунтувати необхідність використання гендерного підходу при роботі соціального працівника з клієнтами.

Оскільки Україна нині знаходиться на етапі постійних змін у соціальній сфері, гендерночутливий підхід в наданні послуг соціальними працівниками набуває все більшого значення. Гендерна грамотність стає невід'ємною частиною сьогодення. Забезпечення

рівності прав усіх верств населення в отриманні соціальних послуг слугуватиме в якості позитивних перетворень в Україні.

Головна мета професії соціальної роботи – надати допомогу громадянам, котрі цього потребують, керуючись принципам прав людини та соціальної справедливості. Соціальне обслуговування населення включає в себе забезпечення допомоги клієнтам та надання їм підтримки. Робота працівників соціальної сфери ґрунтується на соціальному законодавстві, у якому зазначено надання допомоги незалежно від того якої статті людина. Соціальна робота та соціальна політика загалом направлена на досягнення зменшення нерівності між статями та спрямована на соціальну справедливість. У зв'язку з тим, що в суспільстві існують гендерні стереотипи - це заважає становленню гендерночутливого підходу у соціальній роботі.

Відповідно до глосарію, у якому зазначено, що «гендерночутливий підхід – професійна взаємодія з людиною незалежно від біологічної статі з орієнтацією на роботу з неконструктивними гендерними стереотипами, що заважають особі вийти із складних життєвих обставин»[1].

Гендерний підхід дає можливість критично розглядати систему соціального обслуговування, освіти та інші сфери життєдіяльності з урахуванням різниці в соціальному положенні чоловіків та жінок у суспільстві. Враховуючи це визначення важливим фактором у роботі професіонального працівника соціальної сфери є дотримання у роботі з клієнтом гендерної чутливості.

Гендерна чутливість – розуміння того, що на даний час проблеми нерівності чоловіків і жінок ще не повністю вирішенні і та дискримінація, яка існує у суспільстві негативно впливає на громадян. Гендерночутлива практика повинна бути націлена на активізацію ресурсів громадян та внесення цінності егалітаризму у роботу соціального працівника та клієнта. Таким чином покращити взаємостосунки фахівця соціальної сфери та отримувача соціальних послуг [1].

Одна із Цілей Сталого Розвитку – це забезпечення у суспільстві гендерної рівності. Гендерна грамотність та культура фахівців соціальної сфери стає найнеобхіднішою частиною концепції соціальної роботи з суспільством. Соціальні працівники виступають агентами позитивних змін в суспільстві в цілому і життя окремих особистостей, яким вони надають допомогу і підтримку. Професіонал соціальної роботи повинен володіти інформацією щодо гендерних особливостей соціалізації. Гендерна компетентність дуже важлива складова в наданні допомоги клієнтам, котрі звертаються по допомогу. Гендерна компетентність включає в себе три основні компоненти:

1. Предметно-змістовий – описує розуміння фахівцем соціальної сфери феномену гендера і зміст гендерночутливого підходу у соціальній роботі.
2. Операційно-діяльнісний – спрямовує на виконання специфічних функцій роботи соціального працівника, які пов'язані з гендерним фактором.
3. Особистісно-професійний включає в себе зону розширення суб'єктивного простору працівника соціальної сфери через подолання гендерних стереотипів, які існують довгий час [3].

Відмінності, які існують між чоловічою статтю та жіночою впливають на консультивання клієнтів та надання їм соціальної допомоги та підтримки. Жіночі емоції часто заважають знайти справжню причину її проблем. А чоловіча замкнутість перешкоджає розумінню ситуації, у якій він знаходиться. Відповідно цьому соціальні працівники повинні мати уявлення і розуміти психологію чоловіків і жінок. При цьому працівники соціальної сфери мають застосовувати гендерночутливий підхід в роботі з клієнтом і не дискримінувати їх, а також забезпечувати рівність всі верств населення під час надання соціальних послуг та підтримки .

На даний час перед працівниками соціальної сфери стоїть не легке завдання впровадження гендерночутливого підходу в роботі з клієнтами. По-перше, фахівці повинні відмовитися від гендерних стереотипів, адже більшість таких ведуть до порушення прав

людини та її дискримінації. По-друге, соціальні працівники мають розуміти, що послуги, які вони надають клієнтам зосереджені перш за все на потреби громадян, незалежно від того, якої статті людина. У соціальній роботі дуже важливо, щоб фахівці цієї сфери бачили клієнта перш за все, як особистість, яка має право на повагу та гідність. Соціальні працівники повинні розпізнавати гендерну нерівність на індивідуальному рівні, адже від цього залежать соціальний розвиток, соціальна справедливість та перспективи антидискримінаційного соціального обслуговування громадян, котрі прагнуть допомоги та підтримки [4].

Насамперед в роботі соціального працівника з клієнтом потрібно враховувати відмінності залежно від того, якої статті людина. Але різне сприйняття ситуації не стільки залежить від біологічного фактора, стільки від гендерних стереотипів, від яких суспільство не може позбавитися. Фокусування уваги тільки на біологічних відмінностях клієнтів під час надання допомоги унеможливило позитивне завершення роботи з людиною, яка звернулася по допомогу, адже це заважає адекватній оцінці ситуації і розв'язання її проблем.

У соціальній роботі просто необхідний гендерний підхід, тобто врахування того, що специфіка переживання у кожній життєвій ситуації залежить від того, якої статті людина, але ця залежність у багатьох моментах характеризується не стільки біологічно, скільки визначається великим впливом гендерних стереотипів. Бачення проблем, які стосуються нерівності та дискримінації статей соціальними працівниками має допомогти їх вирішенню та гармонізувати наше суспільство.

Список використаної літератури

1. Гендерночутливий підхід у роботі з вразливими верствами населення у соціально-правовій та освітніх сферах: навчал.-метод посіб. / В. В. Анголенко та ін.; за ред. Т. В. Отрошко. Харків: ХГПА, 2017. 78 с.
2. Семигіна Т. В. Введення у соціальну роботу: навчальний посібник. Київ: Фенікс, 2001. 288 с.
3. Соціальна робота зі спеціальними групами населення: гендерний аспект: Конспект лекцій / укладачі М. П. Попов, С. О. Колот, В. А. Полюг. Одеса: ОНПУ, 2007. 205 с.
4. Ткалич М. Г. Гендерна психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 284 с.